

**STRATEGIA ROZWOJU
GMINY GIERAŁTÓW
do roku 2030**

Gierałtów, grudzień 2022

Redakcja:

Urząd Gminy Gierałtowie
pod kierunkiem dra Mariusza Raczka

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
2. WNIOSKI Z DIAGNOZY	7
3. WIZJA ROZWOJU GMINY	11
4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	12
5. KLUCZOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ	15
6. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA	20
7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY GIERAŁTOWICE ORAZ USTELENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ	22
8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	25
OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	25
LOKALNY OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI	28
9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH I PROCES MONITOROWANIA.....	30
ZAŁOŻENIA WDROŻENIOWE	30
DOKUMENTY WYKONAWCZE I PROJEKTOWE WDRAŻANIE STRATEGII...	33
MONITORING I EWALUACJA	35
10. RAMY FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII	36
11. ANEKSY	38
UCZESTNICY PRAC NAD STRATEGIĄ.....	38
PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ	39

1. WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Gierałtowice do roku 2030 (zwana dalej Strategią) jest dokumentem strategicznym o charakterze długofalowym, określającym wizję rozwoju gminy, wyznaczającym cele i kierunki tego rozwoju oraz wskazującym metody ich realizacji.

Podstawę prawną sporządzenia Strategii stanowią:

- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
- ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
- ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko

Strategia dotyczy obszaru gminy Gierałtowice.

Strategia dotyczy perspektywy roku 2030, która wynika z horyzontu czasowego kluczowych dokumentów planistycznych krajowych i regionalnych.

Strategia stanowi podstawę prowadzenia gminnej polityki rozwoju, kierując wytyczne dla dokumentów wdrożeniowych i planowania przestrzennego oraz określając ramy dla podejmowanych na bieżąco decyzji.

Strategia określa przede wszystkim:

- cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
- cele operacyjne
- kierunki działań lub konkretne działania podejmowane dla osiągnięcia celów
- model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy
- obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz lokalne obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Strategia jest spójna ze strategią rozwoju województwa śląskiego oraz z dokumentami ponadlokalnymi (strategią Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii i strategią powiatu gliwickiego).

Podstawą do określania wizji rozwoju oraz celów i kierunków Strategii są wnioski z przeprowadzonej diagnozy strategicznej obejmującej badania ilościowe oraz wyniki prac partycypacyjnych zorganizowanych w formie ankiet przeprowadzanych wśród mieszkańców, spotkań, warsztatów i konsultacji.

Strategia jest sporządzona w formie tekstowej oraz graficznej, zawierającej zobrazowanie treści dotyczących modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz obszarów strategicznej interwencji.

Prace nad Strategią były realizowane w podejściu ekspercko-partycypacyjnym, co oznacza, że jej zapisy zostały wypracowane przy udziale zewnętrznych ekspertów oraz zaangażowaniu mieszkańców (w tym dzieci, które wzięły udział w konkursie plastycznym pt.: „Gmina moich marzeń”, młodzieży, której przedstawiciele wypowiedzieli się w ramach warsztatów zorganizowanych w ZSP w Gierałtowicach, a także seniorów, na podstawie ich wniosków składanych do „skrzynki życzeń seniora”).

gmina dla dzieci

Adam Boruc klasa I.

I. miejsce w konkursie plastycznym GMINA MOICH MARZEŃ

2. WNIOSKI Z DIAGNOZY

Strategia jest oparta na diagnozie sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, która została opracowana na jej potrzeby. Diagnozę przeprowadzono na podstawie analizy gminnych dokumentów programowych i planistycznych, danych statystycznych i badania ankietowego wśród mieszkańców oraz spotkań, warsztatów i konsultacji z radnymi gminnymi, pracownikami Urzędu Gminy i mieszkańcami.

Na podstawie diagnozy, określono **podstawowe uwarunkowania rozwoju gminy**:

1. Gminę wyróżnia dogodne usytuowanie w sieci drogowej.
2. W ostatnich latach liczba mieszkańców gminy ma tendencje wzrostową.
3. Gmina jest gęsto zaludniona, gęstość zaludnienia stale rośnie.
4. Gmina na przestrzeni lat wykazała poprawiający się wskaźnik przyrostu naturalnego, który choć obecnie jest ujemny to utrzymuje się na dość wysokim poziomie.
5. Do gminy stale napływają nowi mieszkańcy, co powoduje dodatnie saldo migracji.
6. W gminie wyraźnie widać ubytek ludności w wieku produkcyjnym oraz jednocześnie wzrost ludności w wieku przedprodukcyjnym i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym.
7. W gminie można zaobserwować względnie niski poziom bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym.
8. Z roku na rok maleje wskaźnik bezrobocia rejestrowanego w gminie.
9. Liczba osób objętych wsparciem systemu pomocy społecznej na terenie gminy jest niska i systematycznie spada.
10. Na terenie gminy jest dobra dostępność usług opieki zdrowotnej; każde z sołectw dysponuje wiejskim ośrodkiem zdrowia, który zapewnia opiekę zdrowotną na poziomie podstawowym.
11. Na terenie gminy jest dobra dostępność do placówek edukacyjnych i przedszkoli; w każdym sołectwie funkcjonuje zespół szkolno-przedszkolny, w skład którego wchodzi gminne przedszkole oraz szkoła podstawowa; w gminie funkcjonuje także prywatny żłobek.
12. Dostęp do usług kultury zapewnia Gminny Ośrodek Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna.
13. Ofertę sportową w gminie zapewnia Kryta Pływalnia „Wodnik” oraz kluby sportowe, działające w każdym sołectwie.
14. Rozbudowywana jest sieć gazowa a długość sieci gazowej w gminie rośnie.

15. Sieć wodociągowa jest dobrze rozwinięta i zapewnia dostawę wody do niemal 100% ogółu mieszkańców, jest jednak w sporej części przestarzała, co wpływa na jakość wody.
16. Gmina posiada rozwiniętą sieć kanalizacji sanitarnej, którą ścieki odprowadzane są do mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków w Przyszowicach. W 2020 r. do sieci kanalizacyjnej było podpięte 75,8% wszystkich budynków w gminie.
17. Infrastruktura wodociągowa wymaga modernizacji i przystosowania do procesów związanych ze skutkami eksploatacji górniczej.
18. Teren gminy nie jest wyposażony w sieć ciepłowniczą, a gospodarstwa domowe ogrzewane są ze źródeł indywidualnych, w przeważającej części opalanych węglem kamiennym.
19. Zorganizowanym systemem odbierania odpadów komunalnych w 2020 r. objętych było 100% nieruchomości zamieszkałych na terenie gminy, a ilość odpadów odebranych w ramach systemu systematycznie wzrasta.
20. Gmina Gierałtowice w 2020 r. wytworzyła najwięcej w powiecie gliwickim odpadów na mieszkańca.
21. W gminie obserwuje się duży ruch budowlany - najwięcej pozwoleń na budowę wśród gmin wiejskich powiatu.
22. Systematycznie wzrasta ilość mieszkań w gminie.
23. Gospodarkę gminy tworzą sektor rolniczy oraz sektor pozarolniczy, który tworzą zarówno podmioty publiczne jak i prywatne. produkcja rolnicza opiera się na produkcji roślinnej, przede wszystkim warzyw polowych i ziemniaków.
24. Gmina przoduje wśród gmin wiejskich powiatu gliwickiego pod względem ilości podmiotów gospodarki narodowej oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą.
25. Dochody i wydatki na 1 mieszkańca w gminie są najwyższe w stosunku do pozostałych gmin wiejskich w powiecie gliwickim.
26. Środowisko naturalne gminy jest środowiskiem silnie przekształconym, w wielu miejscach zdegradowanym w wyniku długoletniej działalności górniczej.
27. Powierzchnię gminy zajmują w głównej mierze tereny użytkowane rolniczo lub zabudowane i zurbanizowane, lasy zajmują niecałe 12% powierzchni.
28. Ważnym elementem środowiska przyrodniczego gminy są doliny rzeczne.
29. Gmina zlokalizowana jest poza siecią obszarów Natura 2000. Na obszarze gminy nie występują tereny objęte obszarowymi formami ochrony przyrody.

30. Krajobraz gminy został ukształtowany w wyniku działalności górniczej i rolniczej oraz związanego z nimi osadnictwa, jego ważnymi komponentami, wpływającym na jego harmonijność, są kompleksy leśne, doliny rzeczne, zbiorniki wodne oraz mozaika pól uprawnych i użytków zielonych oraz zadrzewień śródpolnych.
31. Naturalne elementy krajobrazu gminy uzupełniają pozostałości zabytkowych założeń dworsko-parkowych – ruiny zamku w Chudowie i założenie pałacowo-parkowe w Przyszowicach oraz 4 zabytkowe obiektów i 2 zespoły mogił wpisanych do rejestru zabytków.
32. Gmina nie posiada własnych ujęć wody pitnej. W okresach suszy występują niedobory wody pitnej.
33. Jakość powietrza atmosferycznego w gminie jest niedostateczna. Wiodący wpływ na stan powietrza ma tzw. „niska emisja”, znaczący wpływ na jakość powietrza ma także emisja pochodząca z transportu samochodowego (oddziaływanie autostrad A4 i A1 oraz DK44 i DW921).
34. Do niekorzystnych zjawisk występujących w gminie należy zaliczyć zagrożenie powodziowe oraz zagrożenie lokalnymi podtopieniami, które są wynikiem przede wszystkim obniżenia poziomu terenu w wyniku eksploatacji górniczej oraz samych szkód górniczych i nasilają się wraz z występowaniem nawalnych i intensywnych deszczy.

Na podstawie ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców do **głównych obszarów problemowych** gminy zaliczono:

- sferę kształtowania jakości przestrzeni, w zakresie skutków przestrzennych działalności górniczej, jakości przestrzeni publicznych, dostępności terenów zielonych i otwartych oraz ładu przestrzennego i estetyki zabudowy;
- sferę ekologiczną, w zakresie jakości powietrza, stanu środowiska naturalnego, ochrony przyrody, zieleni gminnej, ochrony przeciwpowodziowej, melioracji, adaptacji do zmian klimatu i gospodarki odpadami.

Podsumowując przeprowadzona diagnozę określono **najistotniejsze wyzwania strategicznych**, przed którymi stoi gmina:

- adaptacja do nowych stylów życia, nowych wzorców mobilności i konsumpcji,
- poprawa jakości środowiska, w tym w szczególności jakości powietrza i wód powierzchniowych,
- adaptacja do zmian klimatu w zakresie występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych, kurczenie się zasobów wody, wody pitnej, surowców naturalnych i nośników energii,

- racjonalne kształtowanie przestrzeni, tworzące bodźce dla rozwoju gospodarczego, przy jednoczesnym ograniczaniu presji urbanizacyjnej na środowisko przyrodnicze i minimalizowaniu ekonomicznych i społecznych kosztów urbanizacji,
- poprawa bezpieczeństwa powodziowego,
- adaptacja do regresywnych tendencji demograficznych,
- wzmocnienie działań na rzecz sprawiedliwej transformacji związanej z restrukturyzacją gospodarki regionu.

zielona gmina
 Hanna Kozik klasa I.
 II. miejsce w konkursie GMINA MOOICH MARZEŃ

3. WIZJA ROZWOJU GMINY

Wizja rozwoju gminy jest opisem pożądanego stanu gminy w perspektywie roku 2030 i wynika ona zarówno z aspiracji mieszkańców, jak i z potencjałów i wyzwań rozwojowych gminy zidentyfikowanych w procesie diagnozy. Wizja rozwoju to zatem wyobrażenie przyszłości gminy, to czym ma się charakteryzować, jak funkcjonować i jakim powinna być miejscem dla swoich mieszkańców. Wizja ma inspirować i motywować administrację gminy, mieszkańców i przedsiębiorców, wskazywać kierunek w jakim powinny być podejmowane ich aktywności i działania, aby podnosić atrakcyjność wewnętrzną gminy i jej konkurencyjność.

WIZJA ROZWOJU GMINY GIERAŁTOWICE zakłada, że w roku 2030 gmina Gierałtowiec będzie:

- miejscem atrakcyjnym dla swoich mieszkańców, w którym wysoka jakość życia opierać się będzie na walorach środowiska przyrodniczego oraz atrakcyjnych, dostępnych i bezpiecznych przestrzeniach publicznych we wszystkich sołectwach gminy,
- gminą oferującą mieszkańcom atrakcyjne usługi, w tym w szczególności edukacyjne, opiekuńcze oraz usługi spędzania czasu wolnego, umożliwiające ich rozwój oraz realizację aspiracji zawodowych i osobistych,
- gminą aktywnie wspierającą rozwój przedsiębiorczości lokalnej opartej na kompetencjach mieszkańców i potencjałach gminy,
- gminą bezpieczną i odporną na sytuacje kryzysowe i zjawiska wynikające ze zmian klimatycznych,
- gminą ze sprawnym systemem transportowym i dobrze skomunikowaną z ośrodkami miejskimi GZM, oferującymi usługi o znaczeniu ponadlokalnym,
- miejscem, w którym mieszkańcy gminy aktywnie uczestniczą w kreowaniu rozwoju swojej gminy i czują się jej gospodarzami.

4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

Osiągnięciu stanu opisanego w wizji rozwoju będzie służyła realizacja przyjętych celów strategicznych. Cele strategiczne odpowiadają na ogólne pytanie „co chcemy osiągnąć?” opisując stan docelowy powstały w wyniku wdrożenia strategii.

Bazę dla formułowania celów strategicznych stanowią wnioski wyciągnięte z etapu diagnostycznego, w tym w szczególności z analizy gminnych dokumentów programowych i planistycznych, z głosów mieszkańców uczestniczących w badaniach ankietowych oraz wnioski ze spotkań warsztatowych i przeprowadzonych konsultacji.

Cele odnoszą się do wszystkich wymiarów rozwoju zrównoważonego, tj. sfery społecznej, gospodarczej, infrastrukturalnej, środowiskowej i przestrzennej. Są one formułowane horyzontalnie tzn. zarówno cele jak i wypełniające je kierunki działań mają pobudzać rozwój oraz rozwiązywać problemy i wyzwania gminy w kilku sferach.

Wypełniając zaś założenie spójności strategii gminy ze strategiami wyższego rzędu, cele strategii wpisują się w:

1. politykę europejską określoną w Europejskim Zielonym Ładzie dotyczącą:
 - innowacyjnej, inteligentnej i zrównoważonej transformacji gospodarczej,
 - transformacji energetycznej w kierunku ekologicznych źródeł energii,
 - zrównoważonej mobilności,
 - przystosowania do zmian klimatu,
 - ochrony różnorodności biologicznej,
 - gospodarki o obiegu zamkniętym,
 - błękitno-zielonej infrastruktury,
 - zrównoważonego rozwoju obszarów miejskich i wiejskich.
2. politykę krajową zawartą przede wszystkim w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020, z perspektywą do 2030 r. oraz Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 mówiących o:
 - zapewnieniu zrównoważonego i inkluzywnego rozwoju,
 - transformacji gospodarczej, jako jednego z głównych wyzwań dla całego regionu,
3. cele strategiczne określone w strategii regionalnej - Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego ŚLĄSKIE 2030:
 - A. Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej,
 - B. Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca,
 - C. Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni,
 - D. Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym,

4. zapisy Strategii Rozwoju Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na lata 2022 – 2027 z perspektywa do 2035 r., gdzie gmina Gierałtowice, w wymiarze terytorialnym, została zakwalifikowana do otoczenia rdzenia GZM, a cele i kierunki rozwoju dotyczą między innymi:

- rozwoju i zarządzania zieloną i niebieską infrastrukturą,
- poprawy jakości powietrza i efektywności energetycznej,
- rozwoju zrównoważonej mobilności,
- poprawy warunków życia, dostępu do usług publicznych i oferty czasu wolnego,
- poprawy jakości przestrzeni publicznych,

5. cele dokumentu strategicznego Powiatu Gliwickiego pn. Kierunki Strategicznego Rozwoju Powiatu Gliwickiego w perspektywie roku 2035:

- Przemiany powiatu gliwickiego inspirowane i dynamizowane przez mieszkańców,
- Oryginalne walory powiatu tworzące unikatową jakość życia mieszkańców,
- Solidne fundamenty dla rozwoju gospodarczego powiatu i społeczności lokalnej.

Biorąc pod uwagę wnioski z diagnozy strategicznej, uwarunkowania wynikające z polityk europejskich, krajowych, regionalnych i ponadlokalnych oraz zarysowaną wizję rozwoju gminy, **cele strategiczne rozwoju gminy Gierałtowice ukierunkowane są w głównej mierze na:**

- zapewnienie mieszkańcom odpowiednich warunków zamieszkania oraz przebywania w dobrze zaprojektowanej, funkcjonalnej, estetycznej, dostępnej i bezpiecznej przestrzeni,
- zapewnienie mieszkańcom odpowiednich warunków życia w czystym środowisku nie szkodzącym zdrowiu (czyste powietrze, odpowiednia jakość wody, ochrona przed nadmiernym hałasem, dostęp do zadbanych terenów zielonych),
- zapewnienie mieszkańcom dostępu do przestrzeni, obiektów i usług zapewniających im odpowiedni poziom życia i rozwój osobisty,
- zapewnienie mieszkańcom poczucia bezpieczeństwa,
- wspieranie tworzenia miejsc pracy dla mieszkańców,
- zapewnienie warunków do rozwoju przedsiębiorczości,
- wzmacnianie tożsamości lokalnej i zapewnienia warunków do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego,
- zabezpieczenie perspektyw na przyszłość i szans rozwoju dla następnych pokoleń,
- podnoszenie atrakcyjności gminy i wykorzystania jej potencjałów w zakresie rozwoju gospodarczego,
- określanie roli gminy w układzie funkcjonalnym powiatu oraz regionu.

CELE ROZWOJU GMINY GIERAŁTOWICE DO ROKU 2030

CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE
CS1. MIEJSKA JAKOŚĆ ŻYCIA W WIEJSKIM KRAJOBRAZIE	<p>C1.1. Dostępność usług i infrastruktury umożliwiających codzienne funkcjonowanie mieszkańców gminy.</p> <p>C1.2. Atrakcyjne i funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne.</p> <p>C1.3. Dogodne połączenia transportowe i telekomunikacyjne zapewniające dostępność do usług i udogodnień w gminie i w sąsiednich miastach.</p> <p>C1.4. Pełne możliwości funkcjonowania mieszkańców i podmiotów lokalnych w czystym, zdrowym i bezpiecznym środowisku.</p>
CS2. GMINA – WSPÓLNE DOBRO MIESZKAŃCÓW.	<p>C.2.1. Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe integrujące społeczności lokalne.</p> <p>C.2.2. Aktywność i samoorganizacja społeczności lokalnej.</p> <p>C.2.3. Partycypacja mieszkańców w kreowaniu i realizacji polityki lokalnej.</p>
CS3. GOSPODARKA DLA MIESZKAŃCÓW	<p>C3.1. Przedsiębiorczy mieszkańcy i silne firmy w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.</p> <p>C3.2. Otwartość na inwestorów tworzących miejsca pracy o wysokiej atrakcyjności.</p> <p>C3.3. Gospodarka gminy podlegająca procesowi sprawiedliwej transformacji.</p>

5. KLUCZOWE KIERUNKI DZIAŁAŃ

Realizacji założonych celów służą kierunki działań. Kierunki działań odpowiadają na pytanie „co jest do zrobienia?”. Kierunki działań będą podstawą do wypracowania w procesie wdrażania Strategii konkretnych zadań, inwestycji czy projektów, szczególnie projektów zintegrowanych, które pozwalają osiągać cel w ramach którego kierunek jest wskazany, ale również wspierać osiąganie innych celów zarysowanych w Strategii.

KIERUNKI DZIAŁAŃ DLA POSZCZEGÓLNYCH CELÓW

CS1. Miejska jakość życia w wiejskim krajobrazie.

C1.1. Dostępność usług i infrastruktury umożliwiających codzienne funkcjonowanie mieszkańców gminy.

K1.1.1. Utrzymanie wysokiego poziomu oferty edukacji przedszkolnej i szkolnej zapewniającej dobry start do kontynuacji kształcenia na poziomie średnim i wyższym w innych ośrodkach regionu oraz poprawa jakości usług kształcenia ogólnego tj. wsparcie uczniów, kadry dydaktycznej i zarządzającej

K1.1.2. Poprawa jakości infrastruktury edukacyjnej tj. modernizacja bazy lokalowej i wyposażenia.

K1.1.3. Rozwój oferty spędzania czasu wolnego (w tym oferty w zakresie kultury i sportu i rekreacji) dla mieszkańców, w szczególności dla seniorów, dzieci i młodzieży

K1.1.4. Modernizacja bazy lokalowej gminnych instytucji kultury.

K1.1.5. Wspieranie rozwoju usług opiekuńczych dla osób zależnych, w tym usług asystenckich i zdrowotnych, usługi opieki wytchnieniowej dla osób zależnych i ich opiekunów faktycznych, rozwój środowiskowych usług społecznych oraz poprawa infrastruktury (np. mieszkań socjalnych, mieszkań chronionych, dzienny dom pobytu).

C1.2. Atrakcyjne, funkcjonalne przestrzenie i obiekty publiczne.

- K.1.2.1. Kształtowanie w poszczególnych sołectwach wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych z dostępem do różnorodnych usług, ogniskujących życie społeczne i kulturalne mieszkańców.
- K.1.2.2. Rozwój oraz modernizacja przestrzeni i obiektów sportowych i rekreacyjnych (plac zabaw, boiska, siłownie, skate parki itp.).
- K.1.2.3. Modernizacja obiektów i przestrzeni zabytkowych, historycznych, cennych kulturowo i wykorzystanie ich na cele kulturalne i społeczne, w nawiązaniu do zmieniających się form spędzania czasu wolnego przez mieszkańców.
- K.1.2.4. Usuwanie barier architektonicznych w obiektach i przestrzeniach publicznych.
- K.1.2.5. Rewitalizacja przestrzeni publicznych poprzez organizację wydarzeń podnoszących ich atrakcyjność.
- K.1.2.6. Rekultywacja terenów zdegradowanych działalnością górniczą.

C1.3. Dogodne połączenia transportowe i telekomunikacyjne zapewniające dostępność do usług i udogodnień w gminie i w sąsiednich miastach.

- K.1.3.1. Modernizacja dróg oraz realizacja inwestycji poprawiających bezpieczeństwo ruchu drogowego, pieszego i rowerowego.
- K.1.3.2. Wdrażanie rozwiązań z zakresu transportu zrównoważonego, w tym rozwój tras rowerowych.
- K.1.3.3. Optymalizacja systemu transportu zbiorowego łączącego gminę z sąsiednimi miastami (z uwzględnieniem potrzeb różnych grup społecznych).
- K.1.3.4. Modernizacja systemów informatycznych w administracji samorządowej oraz jednostkach organizacyjnych.
- K.1.3.5. Kompetencyjne podnoszenie dostępności mieszkańców do nowoczesnych rozwiązań ICT.

C1.4. Pełne możliwości funkcjonowania mieszkańców i podmiotów lokalnych w czystym, zdrowym i bezpiecznym środowisku.

- K.1.4.1. Wdrażanie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz rozwój infrastruktury OZE.
- K.1.4.2. Działania na rzecz ograniczania ubóstwa energetycznego.
- K.1.4.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej.
- K.1.4.4. Rozwój i modernizacja sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.
- K.1.4.5. Odpowiedzialne kształtowanie zasobów wodnych zmniejszających zagrożenie powodziowe i zagrożenie suszą, w tym działania z zakresu rozwoju odpowiedniej infrastruktury przeciwpowodziowej i retencji.
- K.1.4.6. Ochrona zasobów wód powierzchniowych.
- K.1.4.7. Podnoszenie efektywności gospodarki odpadami.
- K.1.4.8. Racjonalne kształtowanie systemu terenów zielonych, otwartych, w tym ochrona obszarów i obiektów cennych przyrodniczo.
- K.1.4.9. Działania zabezpieczające gminę przed konsekwencjami zmian klimatycznych, w tym zapewniające odporność na ekstremalne zjawiska pogodowe.

CS2. Gmina – wspólne dobro mieszkańców

C2.1. Dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe integrujące społeczność lokalne.

- K.2.1.1. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
- K.2.1.2. Podnoszenie wiedzy na temat historii i tradycji gminy.
- K.2.1.3. Realizacja i wspieranie działań społecznych i kulturalnych związanych z pielęgnowaniem dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gminy, integrujących mieszkańców.
- K.2.1.4. Podejmowanie i wspieranie działań na rzecz podtrzymywania w gminie tradycyjnego charakteru kulturowego i krajobrazowego śląskiej wsi.
- K.2.1.5. Wykorzystywanie potencjału dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy na rzecz działań rozwojowych (w tym inwestycyjnych)

C2.2. Aktywność i samoorganizacja społeczności lokalnej.

- K.2.2.1. Wsparcie kompetencyjne dla mieszkańców i organizacji angażujących się w działalność na rzecz gminy.
- K.2.2.2. Rozwiązania organizacyjne udostępniające istniejącą infrastrukturę publiczną mieszkańcom podejmującym oddolne inicjatywy.
- K.2.2.3. Wspieranie udziału sektora pozarządowego i biznesowego w rozwoju usług społecznych w gminie.
- K.2.2.4. System grantów wspierających aktywność społeczną.
- K.2.2.5. Podejmowanie i wspieranie działań (w tym organizacja wydarzeń) zapewniających integrację różnych grup społecznych, w tym integrację międzypokoleniową.

C2.3. Partycypacja mieszkańców w kreowaniu i realizacji polityki lokalnej.

- K.2.3.1. Podnoszenie dostępności do nowoczesnych formy udostępniania mieszkańcom informacji o gminie.
- K.2.3.2. Wykorzystywanie partnerskich narzędzi tworzenia dokumentów lokalnych.
- K.2.3.3. Cykliczne badania potrzeb i aspiracji mieszkańców.
- K.2.3.4. Podnoszenie kwalifikacji kadry urzędniczej w zakresie współpracy i komunikacji z mieszkańcami.

CS3. Gospodarka dla mieszkańców

C3.1. Przedsiębiorczy mieszkańcy i silne firmy w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw.

- K.3.3.1. Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców gminy, ze szczególnym uwzględnieniem ludzi młodych.
- K.3.3.2. Wspieranie edukacji w zakresie wykorzystywania nowych technologii informatycznych w biznesie oraz prowadzenia działalności i promocji w przestrzeni wirtualnej.
- K.3.3.3. Wspieranie aktywności gospodarczych związanych z rynkowym wykorzystywaniem kultury, historii i tradycji gminy (usługi gastronomiczne, rzemiosło, pamiątki, interaktywne izby tradycji, rozrywka wykorzystująca folklor, usługi przewodników).
- K.3.3.4. Ułatwianie dostępu rolników i przedsiębiorców zajmujących się przetwórstwem rolno-spożywczym do szkoleń, informacji i różnych form podnoszenia kwalifikacji.

C3.2. Otwartość gminy na inwestorów tworzących miejsca pracy o wysokiej atrakcyjności.

K.3.2.1. Wzbogacanie oferty lokalizacyjnej dla przedsiębiorstw uzupełniających i wzmacniających strukturę gospodarczą gminy.

K.3.2.2. Promowanie gminy jako miejsca atrakcyjnego dla inwestorów działających na rzecz ekorozwoju.

K.3.2.3. Uzbrajanie terenów pod inwestycje gospodarcze.

K.3.2.4. Wspieranie rozwoju firm usługowych poprawiających komfort życia w gminie i dostarczających usługi poszukiwane przez mieszkańców gminy w sąsiednich ośrodkach miejskich.

C3.3. Gospodarka gminy podlegająca procesowi sprawiedliwej transformacji.

K.3.3.5. Wspieranie działań składających się na system przekwalifikowań i kształcenia ustawicznego (z udziałem lokalnych podmiotów gospodarczych – prognoza popytu na kwalifikacje, organizacja praktyk i stażów itp.).

K.3.3.6. Współpraca z instytucjami rynku pracy.

K.3.3.7. Wspieranie działań na rzecz aktywizacji zawodowej dla grup defaworyzowanych na rynku pracy.

K.3.3.8. Wspieranie podmiotów rozszerzających ofertę edukacyjną dostępną na terenie gminy (w tym sektora pozarządowego i sektora biznesu).

6. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA

Poniżej przedstawiono kluczowe, oczekiwane rezultaty działań wynikających z określonych kierunków wraz z podstawowymi wskaźnikami ich osiągnięcia i kierunkiem zmiany monitorowanego wskaźnika.

Cele strategiczne	Oczekiwane rezultaty działań	Kluczowe wskaźnik osiągnięcia	Kierunek zmiany wskaźnika
Miejska jakość życia w wiejskim krajobrazie.	Wysoka dostępność do usług publicznych oferowanych dla mieszkańców gminy	Liczba osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	wzrost
		Liczba dni z przekroczonym poziomem pyłów PM2,5 i PM10	spadek
	Poprawa jakości środowiska	Liczba wypadków i kolizji w gminie	spadek
		Liczba osób mieszkających w gminie	wzrost
Gmina – wspólne dobro mieszkańców	Wysoka aktywność i samodzielność mieszkańców	Liczba podmiotów sektora NGO	wzrost
		Saldo migracji	poprawa
		Liczba osób bezrobotnych	spadek
		Liczba projektów zgłaszanych do inicjatywy sołeckiej	wzrost
Gospodarka dla mieszkańców	Wzmocnienie potencjału i bazy gospodarczej gminy	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	wzrost
		Wielkość dochodów gminy stanowiących udział w podatkach od osób prawnych i fizycznych	wzrost
		Liczba podmiotów gospodarczych działających w obszarze rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (sekcja A dział 01 klasyfikacji PKD)	wzrost

Źródło: opracowanie własne

moja bezpieczna droga do szkoły
Milena Grzybowska, klasa III.
III. miejsce w konkursie plastycznym GMINA MOICH MARZEŃ

7. MODEL STRUKTURY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNEJ GMINY GIERAŁTOWICE ORAZ USTALENIA I REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

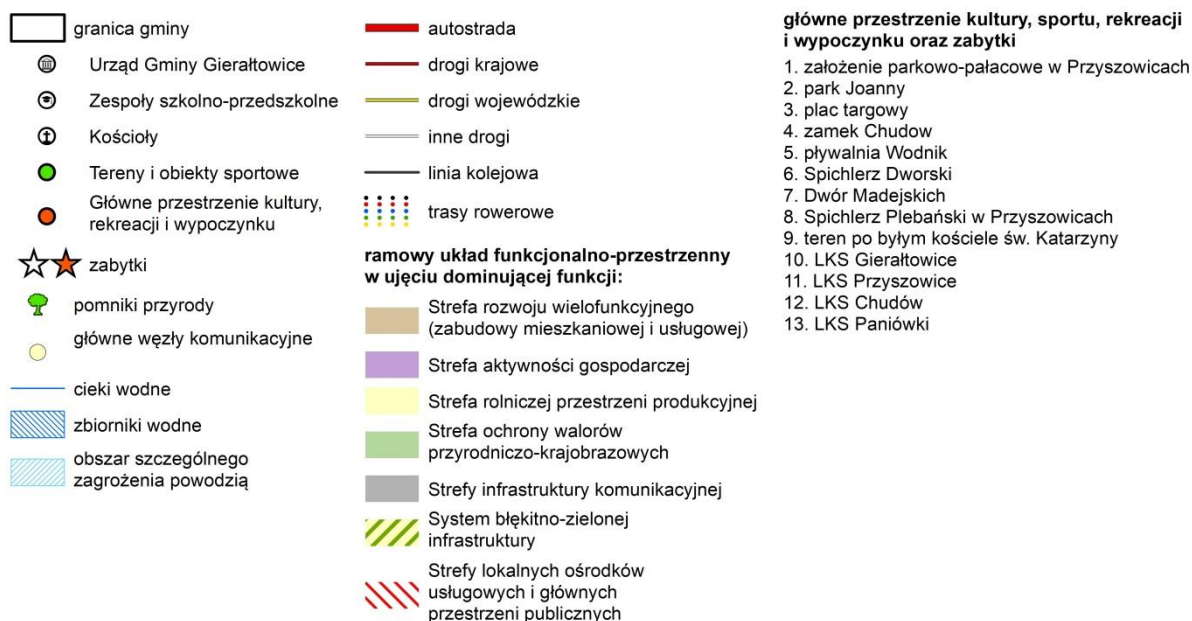
Zarysowana w Strategii wizja rozwoju gminy Gierałtowice oparta jest na celach o charakterze społecznym, gospodarczym i środowiskowym, których realizacja przebiegać będzie w przestrzeni gminy. Zobrazowaniem tej wizji rozwoju jest **model struktury funkcjonalno-przestrzennej**, który w przestrzeni gminy wskazuje obszary istotne dla osiągnięcia celów rozwoju i obszary wymagające ochrony oraz rodzaje powiązań funkcjonalnych występujących pomiędzy tymi obszarami.

Ostateczne przesądzenia dotyczące przeznaczenia i sposobów użytkowania określonych terenów są i będą określone w ramach ustaleń odpowiednich dokumentów planistycznych dotyczących kształtowania polityki przestrzennej w gminie, zgodnie z ustawą o planowaniu przestrzennym. Biorąc pod uwagę generalny charakter dokumentu Strategii, w oparciu o uwarunkowania przestrzenne i analizę kierunków zagospodarowania zapisanych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w strukturze przestrzennej gminy Gierałtowice wyznacza się kluczowe typy stref, tj.:

- **Strefę wielofunkcyjnego rozwoju** – strefę lokalizacji i rozwoju zabudowy mieszkaniowej różnego rodzaju oraz usług i rzemiosła
- **Strefę aktywności gospodarczej** – strefę o wiodącej funkcji gospodarczej i produkcyjnej
- **Strefę rolniczej przestrzeni produkcyjnej** – strefa obejmująca grunty użytkowane rolniczo
- **Strefę ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych** – strefa obejmująca kompleksy lasów państwowych oraz zbiorniki wodne, założenia parkowe i tereny zielone pełniące ważne funkcje przyrodnicze
- **Strefę infrastruktury komunikacyjnej** – strefa oddziaływania infrastruktury komunikacyjnej drogowej i kolejowej
- **System błękitno-zielonej infrastruktury** – strefę o sieciowej strukturze, na którą składają się rzeki, cieki i zbiorniki wodne oraz rolniczo użytkowane doliny rzek i cieków, pełniące funkcje regionalnych i lokalnych korytarzy ekologicznych
- **Strefę lokalnych ośrodków usługowych i głównych przestrzeni publicznych** – przestrzenie wielofunkcyjne w centralnych częściach jednostek osadniczych, stanowiące rdzeniowe części lokalnych ośrodków usługowych kształtujących się w oparciu o lokalizację głównych obiektów i przestrzeni publicznych.

Mapa 1. Model funkcjonalno-przestrzenny gminy Gierałtowie

Źródło: opracowanie własne

Aby wzmocnić skuteczność i efektywność realizacji celów i kierunków rozwoju gminy, określa się następujące **rekomen-dacje do lokalnej polityki przestrzennej**.

1. Polityka przestrzenna gminy Gierałtowiec powinna uwzględniać zasadę zrównoważonego rozwoju, jako podstawę kształtowania struktury przestrzennej.
2. Polityka przestrzenna gminy Gierałtowiec powinna zmierzać do:
 - Ograniczania zabudowy na obszarach otwartych, w szczególności strefie ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz na terenach objętych systemem błękitno-zielonej infrastruktury, z dopuszczeniem zagospodarowania turystycznego i sportowo – rekreacyjnego w zakresie pozwalającym na zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych.
 - Ograniczania zabudowy na terenach użytkowanych rolniczo.
 - Wyznaczania terenów mieszkaniowych, jako rezerw pod mieszkalnictwo, w sposób racjonalny, na podstawie rzetelnego bilansu, z uwzględnieniem ochrony gleb i terenów cennych przyrodniczo i krajobrazowo.
 - Zapobiegania nadmiernemu rozpraszaniu zabudowy, głównie poprzez uzupełnianie istniejącej zabudowy i lokowanie nowej zabudowy w obszarach o zwartej strukturze funkcjonalno–przestrzennej, w strefie wielofunkcyjnego rozwoju.
 - Wzmacniania lokalnych ośrodków usługowych poprzez koncentrację podstawowych usług dla mieszkańców, zapewnianie dobrej dostępności i

podnoszenie jakości i estetyki przestrzeni publicznych.

- Podtrzymywania tradycyjnego - wiejskiego charakteru krajobrazowego gminy.
- Wykorzystywania w procesach inwestycyjnych terenów już przekształconych, w tym terenów zdegradowanych.
- Realizacji infrastruktury drogowej w sposób zapewniający bezpieczeństwo dla wszystkich uczestników ruchu, w tym dla pieszych i rowerzystów.
- Zapewnienia wzrostu ilości zadrzewień śródpolnych oraz zadrzewień wzdłuż cieków.
- Kształtowania przestrzeni publicznych i infrastruktury obiektów publicznych w sposób umożliwiający dostęp dla osób o ograniczonej sprawności.
- Kształtowania gospodarki wodnej z uwzględnieniem potrzeb sektora rolnictwa,
- Modernizacji i rozwoju systemu retencji z uwzględnieniem działań zapobiegających suszy.
- Ograniczania zabudowy w strefie zagrożenia powodziowego.
- Tworzenia warunków do wzrostu wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych.
- Promowania wykorzystania rozwiązań projektowych ograniczających zanieczyszczanie powietrza, w tym w zakresie odpowiednich technologii materiałowych i instalacji OZE.

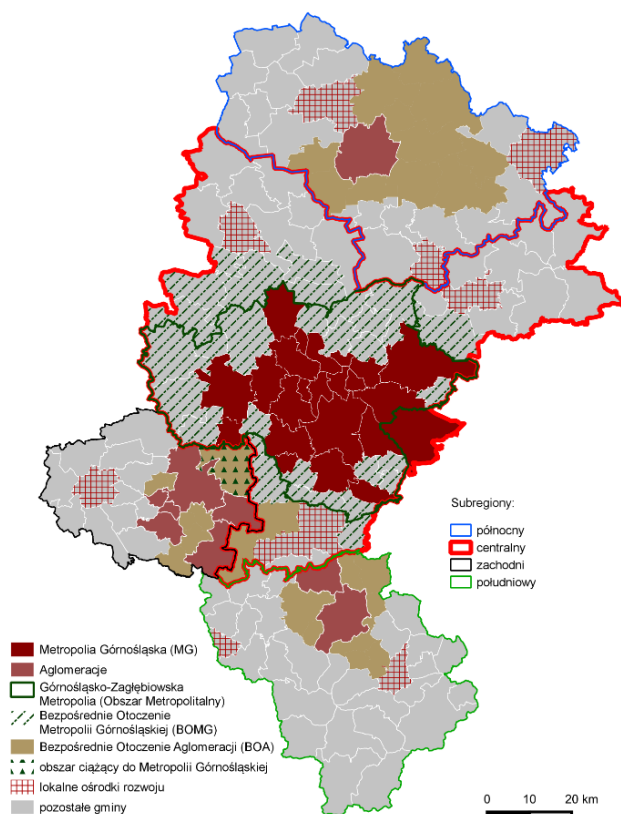
8. OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONE W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA WRAZ Z ZAKRESEM PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, kluczowy dokument polityki rozwoju regionu, stanowiący również ramy wdrażana Strategii Rozwoju Gminy Gierałtówice, wskazuje dwie grupy tzw. **Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI)**: pierwsza w ujęciu funkcjonalnym oraz druga w ujęciu tematycznym.

W **ujęciu funkcjonalnym** obszarami tego typu są subregiony oraz obszary miejskie i obszary wiejskie. Gierałtówice w tym ujęciu są **gminą wiejską** zlokalizowaną w obszarze subregionu centralnego, będącą częścią Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, leżącą w bezpośrednim otoczeniu Metropolii Górnośląskiej, dla której wyzwaniem jest utrzymanie rolniczego charakteru i produkcji a także poprawa możliwości zatrudnienia i mobilności zawodowej, stworzenie warunków do zwiększenia inwestycji okołorolniczych i pozarolniczych oraz rozbudowa lokalnej infrastruktury transportowej i poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego, umożliwiającego dostęp do korzystania z usług publicznych wyższego rzędu.

Mapa 2. Subregiony województwa i ich ośrodki centralne.

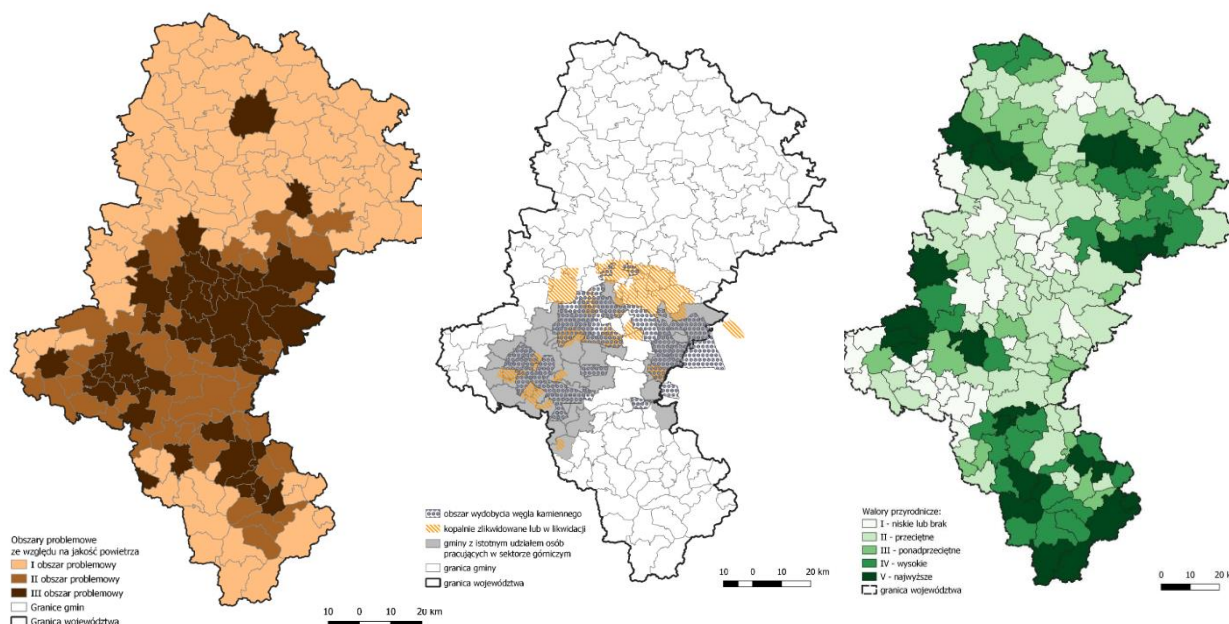
Źródło: *Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”*,

W ujęciu tematycznym w Strategii „Śląskie 2030” gmina Gierałtowice została zaklasyfikowana do gmin:

- z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza jako gmina zaliczano do grupy na 2 poziomie natężenia tego typu problemów. W tym zakresie dla gminy Gierałtowice kluczowym wyzwaniem jest ograniczenie niskiej emisji, poprzez m.in. rozbudowę sieci ciepłowniczej oraz włączenie w nią możliwie największej liczby budynków mieszkalnych oraz wdrażanie innowacji ograniczających negatywny wpływ na środowisko.
- o przeciętnych walorach środowiskowych w ramach OSI konkurencyjnego pn. obszary przyrodniczo cenne, dla których wyzwaniem jest ochrona różnorodności biologicznej i georóżnorodności, poprawa stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych oraz zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych. Dla gminy Gierałtowice istotne więc jest programowanie i prowadzenie zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody współgrają z rozwojem gospodarczym, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.

- w transformacji górniczej - OSI problemowe, gdzie gmina Gierałtowice ujęta jest w grupie gmin o problemach w sferze społecznej i przestrzennej, a wyzwaniem dla tych obszarów jest znaczny udział terenów przemysłowych i poprzemysłowych oraz terenów, na których wystąpiły lub wystąpią skutki eksploatacji górniczej, a także zagospodarowanie tych terenów oraz przekwalifikowanie pracowników odchodzących z sektora górniczego. Gmina Gierałtowice, w podejmowanych działaniach winna więc uwzględniać konieczność zapewnienia możliwości funkcjonowania dla firm z branży okołogórniczej lub ich przebranżowienia, w tym przekwalifikowania kadr, konieczność wsparcia rozwoju nowych oraz istniejących firm, które będą tworzyć nową bazę ekonomiczną gminy, a także ukierunkować wsparcie na poprawę jakości środowiska, rozwój usług publicznych, poprawę jakości przestrzeni publicznych, zwiększenie aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców oraz rozwój oferty czasu wolnego.

Mapa 3. Obszary Strategicznej Interwencji w strategii województwa śląskiego – OSI jakość środowiska, OSI – gminy w transformacji górniczej oraz OSI obszary przyrodniczo cenne

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”.

Strategia „Śląskie 2030” definiuje cele i kierunki interwencji dla OSI i wskazuje, że dla ich realizacji w polityce regionu zastosowane zostaną różnego typu narzędzia, w tym finansowe i organizacyjne. Te cele i kierunki stanowiły ramy do formułowania celów i kierunków działań dla rozwoju gminy Gierałtowice. Gmina planuje podejmować działania wpisujące się w kierunki adresowane do OSI.

Tabela 1 Uwzględnienie regionalnych kierunków adresowanych do OSI w celach rozwoju gminy.

	OSI – obszary cenne przyrodniczo	OSI – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza	OSI – gminy w transformacji górniczej
Miejska jakość życia w wiejskim krajobrazie.	X	X	X
Gmina – wspólne dobro mieszkańców.	X	X	X
CS3. Gospodarka dla mieszkańców		X	X

Źródło: opracowanie własne

LOKALNY OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

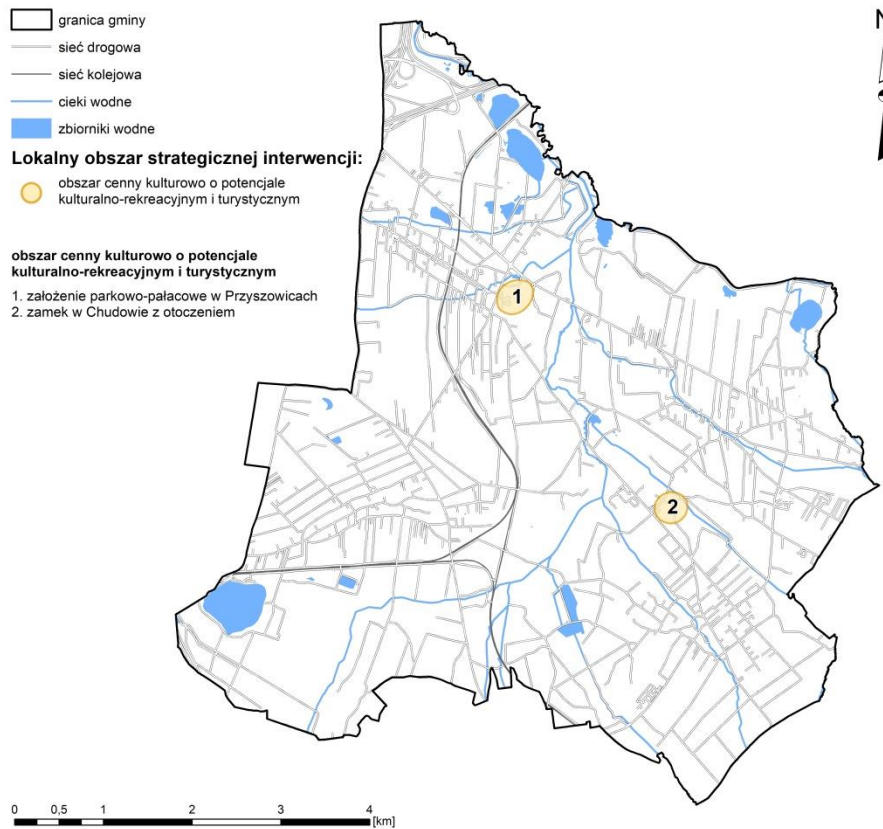
Biorąc pod uwagę specyfikę i potencjały gminy oraz jej strukturę funkcjonalno-przestrzenną w niniejszej Strategii wyznaczono także **lokalny obszar strategicznej interwencji**, tj. obszar o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gminy, zarówno ze względu na problemy, jakie generuje, ale przede wszystkim ze względu na potencjał jaki stanowi. OSI to określono jako **OBSZAR CENNY KULTUROWO O POTENCJALE KULTURALNO-REKREACYJNYM I TURYSTYCZNYM**. W skład OSI wchodzi :

1. założenie parkowo-pałacowe w Przyszowicach,
2. Zamek w Chudowie z otoczeniem.

Priorytetowymi kierunkami działań dla wyznaczonego lokalnego OSI będą:

- Wykorzystywanie potencjału dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego gminy na rzecz działań rozwojowych (w tym inwestycyjnych).
- Modernizacja obiektów i przestrzeni zabytkowych, historycznych, cennych kulturowo i wykorzystanie ich na cele kulturalne i społeczne, w nawiązaniu do zmieniających się form spędzania czasu wolnego przez mieszkańców.
- Rozwój oferty spędzania czasu wolnego (w tym oferty w zakresie kultury i sportu i rekreacji) dla mieszkańców, w szczególności dla seniorów, dzieci i młodzieży
- Modernizacja bazy lokalowej gminnych instytucji kultury.
- Kształtowanie w poszczególnych sołectwach wielofunkcyjnych przestrzeni publicznych z dostępem do różnorodnych usług, ogniskujących życie społeczne i kulturalne mieszkańców.
- Rewitalizacja przestrzeni publicznych poprzez organizację wydarzeń podnoszących ich atrakcyjność.

Mapa 4. Lokalny Obszar Strategicznej Interwencji

park rozrywki pod pałacem
Szymon Wilczek, klasa II.
wyróżnienie w konkursie plastycznym GMINA MOICH MARZEŃ

9. SYSTEM REALIZACJI STRATEGII, W TYM WYTYCZNE DO SPORZĄDZANIA DOKUMENTÓW WYKONAWCZYCH I PROCES MONITOROWANIA

ZAŁOŻENIA WDROŻENIOWE

Strategia rozwoju gminy Gierałtowice nie może być traktowana jako koncepcja statyczna, która w długim horyzoncie czasu będzie w sposób jednoznaczny regulowała wszystkie działania podejmowane w gminie. Pomimo złożonego procesu dochodzenia do Strategii, obejmującego wielowymiarowe analizy i konsultacje, należy mieć na uwadze fakt, że przeprowadzona diagnoza, wraz z upływem czasu będzie ulegała stopniowej dezaktualizacji. Zjawisko to może mieć charakter ewolucyjny, ale może też dokonać się w sposób skokowy. Podobny proces dotyczy oczekiwań mieszkańców i ich postrzegania rzeczywistości. Nowe preferencje, wzorce zachowań czy trendy społeczne obserwowane w otoczeniu będą przekładać się na nową treść wizji i celów rozwoju gminy. Dlatego też, procesowi myślenia o przyszłości gminy nie można zakończyć wraz ze sformułowaniem Strategii, lecz należy w sposób ciągły kontrolować zachodzące zmiany i modyfikować w zgodzie z nimi treść Strategii.

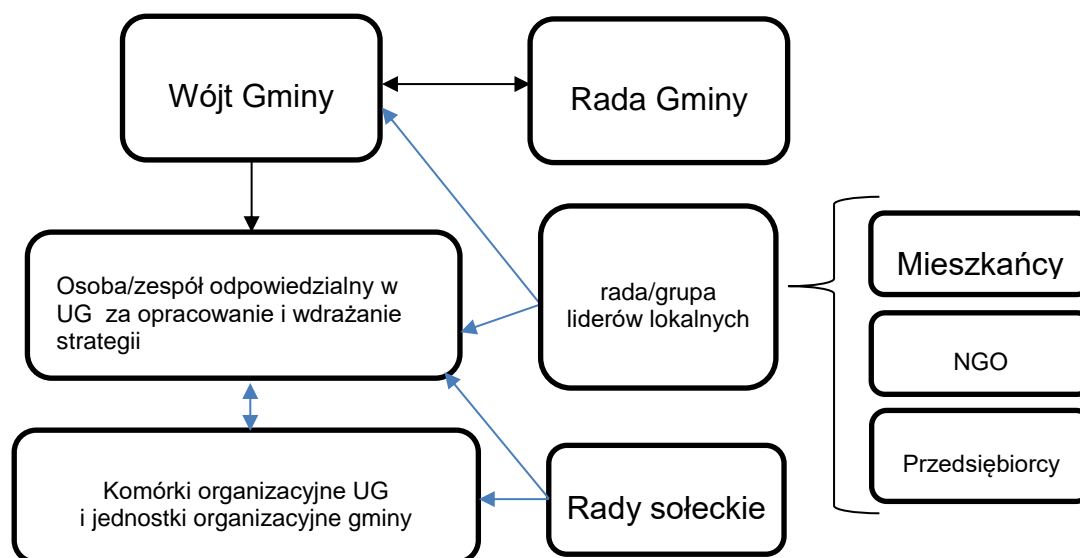
Mając powyższe na uwadze opracowano ramową procedurę zarządzania Strategią. Wskazuje ona szereg komponentów, które powinny być realizowane.

RAMOWA PROCEDURA ZARZĄDZANIA STRATEGIĄ:

1. konsekwentny monitoring uwarunkowań wdrażania Strategii obejmujący:
 - system gromadzenia i interpretowania danych o sytuacji gminy,
 - porównywanie uwarunkowań faktycznych z prognozowanymi,
 - aktualizację diagnozy w oparciu o przeprowadzone obserwacje,
 - monitorowanie źródeł wsparcia dla realizacji programów i projektów;
2. przygotowywanie na podstawie Strategii opracowań tematycznych - strategii, planów i programów, uszczegóławiających ogólne zapisy Strategii (np. program rozwoju przedsiębiorczości, program promocji gminy, program rozwoju rekreacji i turystyki itp.);
3. koordynowanie Strategii z istniejącymi oraz tworzonymi dokumentami gminnymi przy założeniu, że Strategia jest dokumentem nadrzędnym w gminnym systemie planowania,
4. budżetowanie Strategii (jeżeli to możliwe w horyzoncie wieloletnim),
5. promowanie Strategii wśród mieszkańców gminy, zwłaszcza w zakresie możliwości wprowadzania do Strategii nowych projektów realizowanych przez mieszkańców i wskazywania zakresu możliwego wsparcia; przedstawianie Strategii jako formuły współpracy społeczności lokalnej;

6. oparcie promocji nie tylko na instrumentach informacyjnych, sprowadzających w odbiorze społecznym Strategię do kolejnego dokumentu władzy lokalnej, ale przede wszystkim na instrumentach aktywizujących mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem systemu wsparcia dla działań (projektów) społecznych,
7. kreowanie liderów lokalnych, stymulowanie zawiązywania lokalnych środowisk liderekich (dla miejscowości, grup społecznych, demograficznych, zawodowych itp.),
8. zapewnienie otwartości Strategii, możliwości jej modyfikacji w drodze konsultacji społecznych; Strategia, w miarę możliwości powinna być aktualizowana w sposób ciągły; należy ograniczać zmiany skokowe, a szczególnie próby zawieszenia realizacji lub tworzenia całkowicie nowej Strategii,
9. wprowadzanie zmian instytucjonalnych, w tym zorganizowanie w strukturze Urzędu Gminy zespołu odpowiedzialnego za opracowanie i wdrażanie Strategii (referat ds. rozwoju/strategii, pełnomocnik ds. rozwoju/strategii, zespół interdyscyplinarny...), czy powołanie rady liderów /grupy liderów lokalnych jako ciała doradczego.

Rysunek 1: Kluczowe podmioty procesu wdrażania w gminie.

Źródło: opracowanie własne

WŁADZE LOKALNE I MIESZKAŃCY WE WDRAŻANIU STRATEGII

Wdrażanie Strategii rozwoju gminy Gierałtowice przebiegać powinno na dwu uzupełniających się płaszczyznach:

- aktywności społeczności lokalnej,
- aktywności władzy lokalnej.

W pierwszym aspekcie zauważyć należy, że Strategia określając cele i kierunki rozwoju, komunikuje mieszkańcom preferowane (wspierane przez gminę) aktywności społeczne i gospodarcze.

Uruchomienie aktywności społecznych wymaga:

- promowania partnerstwa na rzecz wdrożenia strategii,
- rozpoznawania zainteresowania podmiotów lokalnych podejmowaniem działań na rzecz realizacji kierunków strategicznych,
- rozpoznawania przyczyn, dla których pewne kierunki mogą nie cieszyć się zainteresowaniem podmiotów lokalnych,
- diagnozowania barier utrudniających podejmowanie aktywności społecznych dla realizacji kierunków strategicznych,
- określania wsparcia odblokowującego aktywność społeczną.

W ramach wdrażania Strategii władze lokalne muszą dążyć do systematycznego wzmacniania udziału podmiotów lokalnych w realizacji projektów strategicznych. Pożądanym stanem jest doprowadzenie do sytuacji, w której część Strategii będzie realizowana przez projekty społeczne, zaś działania władzy lokalnej nie będą przekraczać zasady subsydiarności.

Aktywności władzy lokalnej sprowadzają się do:

- określania, jaka część Strategii nie jest realizowana przez aktywności społeczne,
- intensyfikacji wsparcia dla podmiotów lokalnych w ich działaniach przyczyniających się do rozwoju gminy,
- samodzielnej realizacji projektów, których inne podmioty nie mogą bądź nie chcą zrealizować.

NURTY WDRAŻANIA STRATEGII

Strategia będzie wdrażana poprzez realizację dwu komplementarnych nurtów działania:

- nurtu projektowego polegającego na przygotowywaniu i wdrażaniu projektów realizujących kierunki strategiczne,
- nurtu organizacyjnego skupiającego się na stwarzaniu warunków dla realizacji projektów i usprawnianiu funkcjonowania władzy lokalnej.

DOKUMENTY WYKONAWCZE I PROJEKTOWE WDRAŻANIE STRATEGII

Kluczowymi narzędziami wdrażania Strategii rozwoju gminy będą programy i plany operacjonalizujące Strategię oraz konkretne projekty wdrożeniowe.

Do grupy dokumentów wdrożeniowych zaliczyć należy w szczególności:

- programy i plany, których opracowanie wynika z przepisów prawa w szczególności w zakresie ochrony środowiska oraz spraw społecznych,
- inne programy zainicjowane przez samorząd gminy, w tym w szczególności dotyczące rozwoju infrastruktury oraz usług oferowanych dla mieszkańców, których cele powinny wynikać bezpośrednio ze Strategii, wpisywać się w horyzont czasowy wyznaczony przez Strategię oraz zawierać listę kluczowych projektów w danym obszarze.

Lista zasad wdrażania Strategii rozwoju gminy:

- a) Lista projektów strategicznych powinna być systematycznie modyfikowana i uzupełniana o nowe projekty, zgłaszane zarówno przez władze lokalne jak i społeczność lokalną. Preferować należy te projekty, dla których:
 - sporządzono kompletną kartę projektową zawierającą dokładny opis przedsięwzięcia i uzasadniającą znaczenie projektu dla rozwoju gminy lub zaspokojenia oczekiwań określonej grupy mieszkańców,
 - określono orientacyjne koszty realizacji projektu oraz wskazano potencjalne źródła finansowania,
 - zaproponowano lidera projektu, który jest gotów wziąć na siebie podstawowe obowiązki organizacyjne.
- b) Należy przygotować system wsparcia dla realizacji projektów obejmujący szereg działań, a w szczególności:
 - zmiany w Urzędzie Gminy takie jak: zmiany organizacyjne (w tym np. powołanie osoby/zespołu zajmującego się Strategią), zmiany w obiegu informacji wewnątrz Urzędu Gminy oraz pomiędzy różnymi instytucjami gminnymi, ze zwróceniem szczególnej uwagi na kwestie komunikacji między władzami i instytucjami lokalnymi a mieszkańcami,
 - stworzenie nowych instytucji, przede wszystkim w wyniku aktywności mieszkańców,
 - szkolenie osób wdrażających Strategię.
- c) Zapisy Strategii powinny zostać odniesione do gospodarowania ograniczonymi zasobami gminy, co w szczególności odbywać się powinno poprzez skoordynowanie zapisów Strategii z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

- d) Strategia powinna być wdrażana na dwóch, wzajemnie koordynowanych poziomach:
- gminnym, obejmującym projekty o znaczeniu dla całej gminy oraz projekty związane z zarządzaniem Strategią,
 - sołeckim, związanym z projektami o dużym znaczeniu dla poszczególnych miejscowości, których bezpośrednią realizacją zainteresowani są mieszkańcy.
- e) Zarządzanie wdrażaniem Strategii powinno mieć charakter skoncentrowany. Rolą Urzędu Gminy (osoba/zespół odpowiedzialny w UG za opracowanie i wdrażanie Strategii, wspomagający liderów, nadzorujący i oceniający wykonanie Strategii) jest stałe monitorowanie efektów wdrażania i proponowanie korekt w Strategii oraz scalanie propozycji zgłaszanych przez liderów lokalnych (rada/grupa liderów lokalnych stanowiąca reprezentację środowisk liderekich zaangażowanych w rozwój gminy).
- f) Niezbędne jest prowadzenie stałego monitoringu wewnętrznych i zewnętrznych środków, które będą mogły być wykorzystane na rzecz realizacji kolejnych projektów.
- g) Należy uruchomić „linię projektową” polegającą na:
- inspirowaniu mieszkańców do zgłaszania projektów zgodnych ze Strategią i udzielaniu im pomocy przy ich wstępnej analizie,
 - precyzyjnym przygotowywaniu koncepcyjnym kolejnych projektów stanowiących bazę, z której będą wybierane projekty o największych możliwościach realizacyjnych (zwłaszcza w kontekście skorzystania z zewnętrznych źródeł wsparcia).
- h) Konieczna jest selekcja projektów przyjętych do realizacji w ramach Strategii oparta na następujących kryteriach:
- oczekiwany wymiar pozytywnych efektów dla społeczności lokalnej oraz wpływ na strategiczny (kompleksowy i długofalowy) rozwój gminy,
 - stwarzanie dobrych warunków wyjściowych dla realizacji kolejnych projektów i komplementarność wobec innych projektów,
 - poprawa regionalnego wizerunku gminy, stwarzanie pozytywnych wyróżników gminy w otoczeniu,
 - społeczna akceptacja projektu, wyrażana przede wszystkim poprzez zaangażowanie mieszkańców w realizację projektu,
 - poziom kosztów, jakie musi ponieść gmina na realizację projektów,
 - finansowy efekt mnożnikowy wyrażony możliwościami multiplikowania środków zainwestowanych przez gminę w realizację projektu (zdolność do koncentrowania wokół projektów podmiotów inwestujących własne środki finansowe lub pozyskiwania wsparcia z dostępnych funduszy),
 - czas uzyskania efektów z tytułu realizacji projektu (w tym pojawienie się

zauważalnych dla społeczności lokalnej efektów cząstkowych, nawet jeżeli ostateczne sfinalizowanie projektu jest odległe).

- i) Przełożenie Strategii na serię krótkich i prostych opracowań promocyjnych adresowanych do konkretnych grup odbiorców. Opracowania powinny mieć na celu przede wszystkim eksponowanie rodzaju wsparcia oferowanego mieszkańcom podejmującym określone aktywności.
- j) W każdej miejscowości gminy powinny zostać uruchomione inicjatywy zwiększające aktywność mieszkańców, promujące liderów lokalnych, dostarczające nowych możliwości działania. Działania te powinny zostać przekształcone w kompleksowy program przenoszenia Strategii na szczebel sołecki i obejmować:
 - szkolenia kierunkujące aktywność ekonomiczną mieszkańców zgodnie z funkcjami jakie zostały przewidziane dla poszczególnych miejscowości i ich przewidywaną rolą w gminie,
 - konkursy zwracające uwagę na ważne aspekty rozwoju, aktywizujące mieszkańców, pozwalające przekuwać indywidualne działania w efekty widoczne dla poszczególnych miejscowości, rozwijające pozytywną rywalizację pomiędzy miejscowościami gminy,
 - dostarczanie możliwości (finansowych, doradczych, organizacyjnych itp.) dla podejmowania przez mieszkańców poszczególnych miejscowości działań na rzecz podwyższania estetyki miejsca zamieszkania, kultywowania lokalnych tradycji, powoływania stowarzyszeń, organizowania różnych akcji i imprez itp.

MONITORING I EWALUACJA

Głównym narzędziem systemu monitorowania, który jest procesem ciągłego gromadzenia informacji o procesie wdrażania Strategii, będzie **Raport Monitoringowy** przygotowywany corocznie jako **element Raportu o stanie gminy**.

Raport monitoringowy zawierać powinien informacje o zmianach wskaźników określonych w rozdziale 6 - OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ ORAZ WSKAŹNIKI ICH OSIĄGNIĘCIA. Zakłada się, że w oparciu o przygotowane raporty monitoringowe w roku 2025 zostanie dokonana ewaluacja Strategii i podjęta decyzja o ewentualnym rozpoczęciu aktualizacji dokumentu. Ponadto przy zaistnieniu istotnych zmian w zakresie kierunków rozwoju regionu lub nowych instrumentów wdrażanych w ramach polityk rozwoju kraju, województwa, subregionu, czy powiatu może zostać podjęta decyzja o nadzwyczajnej aktualizacji Strategii.

10. RAMY FINANSOWE REALIZACJI STRATEGII

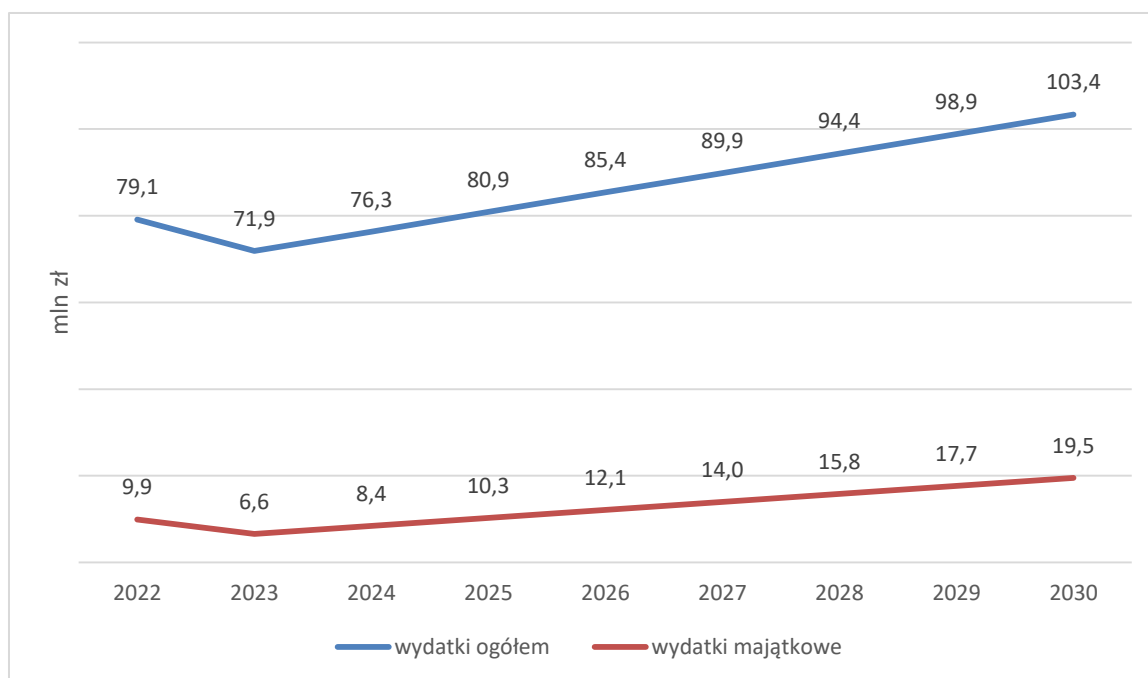
Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Gierałtowice zaplanowana do 2030 r. wymagać będzie zaangażowania odpowiednich środków finansowych oraz zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych i przede wszystkim mieszkańców. Wdrażanie Strategii gminy oparte zatem będzie o zasadę partnerstwa i dialogu. Z tego też względu środki własne samorządu gminy będą jednym z wielu potencjalnych źródeł finansowania i współfinansowania projektów podejmowanych w gminie w ramach realizacji Strategii. Pozostałe potencjalne źródła finansowanie projektów i zadań realizacyjnych służących osiągnięciu wyznaczonych celów rozwoju to m.in. :

- budżet województwa śląskiego,
- budżet powiatu gliwickiego,
- budżet państwa, w tym m.in. środki celowe w ministerstwach, zwłaszcza w Ministerstwie Sportu i Turystyki, Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwie Rozwoju i Technologii; Funduszu Inicjatyw Obywatelskich,
- środki z Unii Europejskiej – w ramach nowej perspektywy budżetowej 2021-2027, w tym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego, a także z funduszu sprawiedliwej transformacji,
- fundusze celowe, w tym m.in. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Bank Gospodarstwa Krajowego, Fundusz Pracy, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej.

Środkami służącymi realizacji Strategii będą również środki pochodzące od podmiotów prywatnych, w tym inwestorów realizujących własne plany i projekty oraz mieszkańców i podmiotów sektora NGO realizujących własne aktywności .

Ze względu na znaczną niestabilność funkcjonowania samorządów, zakresu realizowanych przez nie zadań oraz wiele ryzyk występujących w otoczeniu, w tym w szczególności związanych ze skutkami pandemii i wojną w Ukrainie, szczegółowe planowanie ram finansowych procesu wdrażania Strategii jest bardzo trudne. Biorąc pod uwagę, że samorząd gminy jest kluczowym podmiotem realizacji, zarysować można indykatywne ramy tego procesu. Poniżej przedstawiono ramy wynikające z projekcji szacowanych wydatków gminy w oparciu o już przyjętą wieloletnią prognozę finansową.

Wykres 1: Szacunkowe ramy finansowe realizacji Strategii w ramach wydatków Gminy Gierałtowice do roku 2030 w mln zł

Źródło: opracowanie własne - dla okresu 2022-2025 na podstawie WPF, w latach 2026-2030 szacunek na podstawie średniego planowanego wzrostu w latach 2023-2025

11. ANEKSY

UCZESTNICY PRAC NAD STRATEGIĄ

Wójt Gminy Gierałtowice – Leszek Żogała

Zastępca Wójta Gminy Gierałtowice – Roman Włodarz

Radni Gminy Gierałtowice

Paweł Szary – przewodniczący rady,

Marek Błaszczyk - zastępca przewodniczącego,

Damian Smorz - zastępca przewodniczącego,

Michał Botor,

Józef, Buchczyk

Janina Cicha-Rożek,

Piotr Drażyk,

Mariusz, Gruszczyk

Paweł Klajs,

Tatiana Kowalska,

Robert Szczudlak,

Paweł Szoltysek,

Krzysztof Tomaszek,

Artur Tomiczek,

Brygida Wilk-Struglińska

Członkowie Zespołu Zadaniowego ds. Strategii

Katarzyna Łabarewska – Sekretarz Gminy – redakcja dokumentu

Maria Jendrzejczyk – Kot – Referat Organizacyjny - Kadrowo – Płacowy

Maria Kuczera - Referat Planowania Przestrzennego i Gospodarki Gruntami

Marta Bruniany - Referat Ochrony Środowiska, Szkód Górniczych i Gospodarki Komunalnej

Danuta Kozik - Referat Inwestycji i Zamówień Publicznych

Agnieszka Adamczyk - Referat Zarządzania Kryzysowego, Spraw Obronnych i OC

Sebastian Pawlas - Biuro Pozyskiwania Środków Zewnętrznych

Małgorzata Szczęsny - Referat Edukacji

Katarzyna Krząkała – Referat Podatków i Opłat Lokalnych

Mirosław Marcol - Urząd Stanu Cywilnego

Piotr Rychlewski – Gminny Ośrodek Kultury

Agnieszka Nowak – Gminna Biblioteka Publiczna w Gierałtowicach

Agnieszka Kałuża – Ośrodek Pomocy Społecznej w Gierałtowicach

Piotr Rak – Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o.

Ryszard Boryś – Pływalnia Wodnik Sp. z o.o

Ekspert zewnętrzny

Konsultant ds. Strategii – dr Mariusz Raczek

PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ

Do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Gierałtowice przystąpiono 16 czerwca 2021 r. na podstawie uchwały Rady Gminy Gierałtowice RG o przystąpieniu oraz przyjęciu trybu i harmonogram prac.

O przystąpieniu do sporządzenia Strategii poinformowano poprzez publikację obwieszczenia wójta na BIP, stronie internetowej gminy oraz wywieszenie go na tablicy ogłoszeń.

26 czerwca 2021 r. Wójt w drodze zarządzenia, spośród pracowników Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek i spółek, powołał Zespół ds. Strategii, natomiast 09.07.2021 r. została podpisana umowy z zewnętrznym ekspertem drem Mariuszem Raczkim, który został Konsultantem ds. Strategii

W okresie lipiec-sierpień 2021 r. prowadzono działania informacyjne wśród mieszkańców, spotykając się z nimi na zebraniach wiejskich, imprezach i wydarzeniach organizowanych przez gminę.

Na przełomie czerwca/lipca 2021 zorganizowano konkurs plastyczny dla dzieci szkół podstawowych z terenu gminy pt.: „Gmina moich marzeń”.

W sierpniu i wrześniu 2021 r. mieszkańcy gminy mogli wypełniać ankiety, które w formie interaktywnej były zamieszczone na stronie internetowej gminy, a w wersji papierowej były dostępne w Urzędzie i dystrybuowane podczas imprez i wydarzeń organizowanych przez gminę. Wypełniono około 400 ankiet.

We wrześniu 2021 r. odbyło się spotkanie warsztatowe Zespołu ds. Strategii, prowadzono korespondencje mailową i spotkania indywidualne, co pozwoliło wypracować dokument niezbędny do dalszych prac nad Strategią - „Diagnozę strategiczną”.

Zaplanowane na III kwartał 2021 r. spotkania warsztatowe mające na celu wypracowanie celów i kierunków rozwoju gminy, zostały odwołane ze względu na rosnącą wówczas 4.falę pandemii Covid19.

Na początku grudnia 2021 r. na podstawie korespondencji mailowej i spotkań indywidualnych przygotowany został dokument „Założenia do Strategii” z koncepcją celów i kierunków oraz koncepcją wdrażania Strategii.

W 2022 r. na podstawie założeń, w ramach spotkań Zespołu, spotkań z Radnymi Gminy i warsztatów strategicznych z młodzieżą szkolną, wypracowywano zapisy projektowanej Strategii.

Jednocześnie zwrócono się do właściwych organów z wnioskiem o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dokumentu Strategii. Na podstawie przekazanych „Założeń do Strategii”, zarówno Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, jak i Śląskie Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, uzgodnili wniosek o odstąpieniu. Informacja o odstąpieniu została podana do publicznej wiadomości.

W październiku/listopadzie 2022 r. przygotowany projekt Strategii, zgodnie z ustawowym obowiązkiem poddano konsultacjom z gminami ościennymi i związkami gmin, zwrócono się do Zarządu Województwa Śląskiego o zaopiniowanie sposobu uwzględnienia w projekcie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w

województwie określonych w strategii rozwoju województwa oraz przekazano do opiniowania przez Dyрекcję Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW „Wody Polskie”. Uzyskano wszystkie pozytywne opinie (w tym kilka w formie milczącej zgody).

Jednocześnie w tym samym terminie przeprowadzono konsultacje projektu Strategii z mieszkańcami, w tym z Radnymi Gminy, członkami Zespołu i organizacjami pozarządowymi z terenu gminy. Projekt dokumentu wraz z informacją o konsultacjach został podany do publicznej wiadomości oraz zamieszczony w publicznie dostępnych wykazach akt.

W ramach procesu konsultacji zorganizowano spotkanie konsultacyjne w ZSP w Gierałtowicach. Gminny Ośrodek Kultury w Gierałtowicach przeprowadził także akcję „Skrzynka życzeń Seniora”, w ramach której zebrano wnioski i sugestie dot. rozwoju gminy tej właśnie grupy społecznej.

Wnioski złożone w ramach konsultacji zostały uwzględnione w ostatecznej wersji projektu Strategii, którą przedłożono Radzie Gminy do uchwalenia na sesji w dniu 14 grudnia 2022 r.